

Saksbehandler: Per Tanggaard

Referanser:

KR 40/07

KR 24/07

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
01.06.2007	Høring - forslag om endringer i ekteskapsloven mv. Felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par	16151
15.06.2007	Høringsbrev til kirkelige organisasjoner og frikirkelige trossamfunn	16599

Høringsuttalelse til forslag om ny ekteskapslov

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet har mottatt regjeringens forslag om felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par.

Forslaget ble sendt ut til div. høringsinstanser 16. mai 2007, men Kirkerådet fikk høringsbrevet med forslag til ny ekteskapslov oversendt 1. juni.

Kirkerådets leder ble intervjuet av Vårt Land og uttalte allerede da at Kirkerådet vil be om å få utsatt høringsfristen, som var satt til 1. september 2007, slik at Kirkemøtet skulle få anledning til å uttale seg om denne saken som har stor betydning for kirken og samfunnet.

Kirkerådet fikk i brev fra Barne- og likestillingsdepartementet, utsettelse til 20. september, selv om Kirkerådet ikke formelt har sendt brev om dette.

Kirkerådet drøftet saken på sitt møte 7.- 8. juni 2007 og vedtok å avgi en uttalelse. Kirkerådet gikk videre inn for at også "Kirkemøtet gir en uttalelse om Forslag til ny ekteskapslov, og ikke nødvendigvis en høringsuttalelse".

Administrasjonen har utarbeidet et forslag til uttalelse. Dessuten foreslås at Kirkerådet i all hovedsak slutter seg til de merknader som Norges Kristne Råd har til det fremlagte lovforslaget.

Dette innebærer at Kirkerådet ikke støtter forslaget om en kjønnsnøytral ekteskapslov og anbefaler regjeringen ikke å fremme dette lovforslaget.

På denne bakgrunn mener Kirkerådet det ikke er grunnlag for å uttale seg om de mange konkrete endringene som foreslås i ekteskapsloven, barneloven, adopsjonsloven og bioteknologiloven. Kirkerådet har av den grunn i sin høringsuttalelse konsentrert seg om noen grunnleggende forutsetninger som en mener i svært liten grad er reflektert i forslaget og som medfører at Kirkerådet ikke kan anbefale å støtte regjeringens forslag.

Kirkerådet merknader til forslaget er konsentrert om følgende momenter:

Kirkerådet

- anser det lite tillitsvekkende at et departement legger frem et forslag som er så svakt belyst og hvor konsekvensanalyser og motargumenter i svært liten grad er kommet frem.
- fremhever at ekteskap mellom mann og kvinne er en grunnleggende ordning i samfunnet som har en sentral teologisk og moralsk begrunnelse i kirkens lære og tradisjon,
- mener at ekteskapet står i en særstilling og vil nødvendigvis være noe annet enn et ordnet partnerskap mellom to mennesker av samme kjønn.
- anser at kjønnsnøytralt ekteskap blir en konstruksjon,
- mener at de biologiske forutsetninger for å få barn i henholdsvis ekteskap og i homofile partnerskap er ulike. Det er derfor ikke sakssvarende å tale om diskriminering og forskjellsbehandling.
- anerkjenner samfunnets behov for å gi homofile par mulighet til gode juridiske rammer for sitt samliv,
- mener at ekteskapet mellom man og kvinne må kunne opprettholdes uten at dette må medføre en diskriminering eller undervurdering av andre samlivsformer,
- etterlyser en grundig utredning med bred, faglig debatt,
- anbefaler at en vurderer andre alternative måter å regulere samlivslovgivningen på, for eksempel at ekteskaps-, partnerskaps- og samboerordningen reguleres separat, men legges inn i en felles samlivslov,
- mener at selv om barnets rettigheter er nevnt en rekke ganger, så får dette ikke fokus i forhold til likekjønnetes rett til å få barn,
- mener det ikke er aktuelt å ta stilling til vigsel av homofile par i Den norske kirke. En endring av vigselritualet vil kreve en omfattende utredning og høringsrunde.
- mener at en ev. ordning med forbønn for registrerte partnerskap, ikke vil være ensbetydende med at en dermed aksepterer en kjønnsnøytral ekteskapslov,
- mener spørsmålet om adopsjon må utredes grundigere før Kirkerådet kan uttale seg om det bør åpnes for en utvidelse av muligheten for adopsjon for homofile par,
- har sterke motforestillinger mot å åpne for assistert befruktning for homofile/lesbiske par, og mener det ikke er sakssvarende å sidestille det med et heterofilt par som av ulike årsaker ikke kan få barn.

Kirkemøtets behandling av saken

Sekretariatet tar ikke sikte på å utarbeide et omfattende saksdokument om forslaget til kjønnsnøytral ekteskapslov, men anbefaler at Kirkerådets uttalelse oversendes Kirkemøtet som bakgrunnsmateriale for Kirkemøtets behandling av saken.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Dersom loven blir vedtatt slik det foreligger i forslaget, vil det så vidt vi kan vurdere ikke medføre økte utgifter for Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Det foreslås at Mellomkirkelig råd fatter følgende vedtak:

1. Mellomkirkelig råd har følgende merknader til forslaget til ny ekteskapslov og til forslaget til høringsuttalelse fra Kirkerådet:
2. Mellomkirkelig råd anbefaler Kirkerådet å innarbeide disse merknadene i sin uttalelse.

Det foreslås at Kirkerådet fatter følgende vedtak:

1. Kirkerådet vedtar det fremlagte forslaget til høringsuttalelse til regjeringens forslag om felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par med de endringer som fremkom på møtet:
2. Kirkerådet oversender høringsuttalelsen til Kirkemøtet som saksdokument for Kirkemøtets behandling sammen med regjeringens forslag til ny ekteskapslov.

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Kirkemøtet gir sin tilslutning til Kirkerådets høringsuttalelse til regjeringens forslag til felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par.
2. Kirkemøtet vil understreke at sakskomplekset er mangelfullt utredet og at det derfor ikke er grunnlag for å fremme saken for Stortinget.

Regjeringens forslag til ny ekteskapslov

Høringsuttalelse fra Kirkerådet

Kirkerådet har mottatt regjeringen forslag om felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par.

Kirkerådet har behandlet forslaget på sitt møte 14.-15. september. Kirkerådet vil få uttale følgende om forslaget.

Hovedsynspunkt

Regjeringen understreker en rekke ganger at de endringer som foreslås gjøres for å oppnå like rettigheter, og får dessuten endringene til å fremstå som forholdsviss ubetydelige. Departementet mener det ikke lenger er behov for å operere med en egen sivilstand for likekjønnede par eller gjøre forskjell på folk ut fra seksuell orientering. Dessuten vil en felles ekteskapslov innebære en forenkling av regelverket. Derfor bør Norge ta det siste steget og likestille homofilt partnerskap og ekteskap.

Forslaget reflekterer ikke over hvor vidtgående og radikale de endringene er som foreslås. Kirkerådet finner det lite tillitsvekkende at et departement legger frem et forslag som er så svakt belyst i en sak der det skal fattes vedtak med vidtrekkende konsekvenser, jf. forvaltningslovens krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. I forslaget som er lagt frem synes konklusjonen å være gitt, jf. Soria Moria erklæringen. Lovforslaget velger argumenter og premisser som underbygger denne konklusjonen uten at motargumentene er drøftet, selv om en del av dem er nevnt. I saker der regjeringen har et klart standpunkt, gir de politiske og ideologiske føringer ikke tilstrekkelig grunnlag for å endre grunnleggende lover i vårt samfunn før saken er grundig utredet. Faglige og etiske drøftelser mangler, samtidig som konsekvensanalyser og motargumentene i svært liten grad kommet frem. Det er i hovedsak kun hentet inn erfaringer fra andre land som underbygger og støtter forslaget. Etter Kirkerådets mening er dette en saksbehandling i et demokratisk samfunn som vi mener det er grunn til å kritisere og sterkt vil advare mot.

Bakgrunnen for regjeringens forslag om ny ekteskapslov finnes i Soria Moria erklæringen, der det heter at "regjeringen vil gå inn for endringer i ekteskapsloven som åpner for ekteskap mellom to av samme kjønn, med samme rettigheter som ekteskap mellom to av motsatt kjønn".

Videre heter det i høringsbrevet: "Formålet med forslaget er å sikre homofiles og lesbiskes rettigheter, støtte homofile og lesbiske i å leve åpent og aktivt motarbeide diskriminering".

På denne bakgrunn foreslår regjeringen en rekke endringer i ekteskapsloven, barneloven, adopsjonsloven og bioteknologiloven, samt en sterk oppfordring til at Den norske kirke åpner for å vie lesbiske og homofile par.

Kirkerådet finner ikke å kunne støtte forslaget om en kjønnsnøytral ekteskapslov.

Kirkerådet støtter det hovedsynspunkt som Norges kristne råd (NKR) har gitt i sin høring:

Som kirker i Norge tilknyttet Norges kristne råd er det vår felles oppfatning at ekteskap som en ordning i samfunnet er et forpliktende og bindende forhold mellom en kvinne og en mann. Vi vil fremheve at ekteskap mellom en kvinne og en mann har en sentral og grundig teologisk og moralsk begrunnelse i den kirkelige lære og tradisjon. Ekteskap mellom en mann og en kvinne har gjennom årtusener vært et vesentlig trekk i vårt og de fleste nasjonale samfunns kultur.

Vi anerkjenner samfunnets behov for å gi homofile par mulighet til gode juridiske rammer for sitt samliv. Det er imidlertid uheldig og unødvendig at dette gjøres på en måte som innebærer en grunnleggende endring i forståelsen av hva ekteskap er.

Kirkerådet slutter seg i all hovedsak til de merknader som NKR har gitt til det framlagte lovforslaget. Uttalelsen vedlegges.

Kirkerådet finner ikke å kunne gå inn for de foreslåtte endringene om en felles ekteskapslov og de lovendringene som ligger i forslaget som gjelder andre lover. Kirkerådet mener det heller ikke er grunnlag for å uttale seg om de mange endringene som foreslås, da begrunnelsene for disse er forholdsvis ensidige. Kirkerådet anbefaler derfor regjeringen ikke å fremme dette lovforslaget.

Kirkerådet vil i det følgende gå inn på noen grunnleggende forutsetningene som i svært liten grad er reflektert i forslaget.

Ekteskapsforståelsen.

Kirkerådet viser til de merknader som NKR har gitt i sin uttalelse om definisjon og forståelse av ekteskap. Vi vil fremheve at ekteskap mellom mann og kvinne har en sentral teologisk og moralsk begrunnelse i den kirkelige lære og tradisjon. Ekteskap mellom en mann og en kvinne er et vesentlig trekk i vårt og de fleste samfunns kulturhistorie. Gud skapte mennesket til mann og kvinne for å videreføre menneskeslekten og forvalte skaperverket. Denne skaperordning fremtrer som en bærebjelke i vår sivilisasjon, der formålet er å gi en trygg ramme rundt samliv og omsorgen for barn. Ekteskapet mellom mann og kvinne fremtrer som en universell ordning, selv om den historisk og kulturelt har fremstått i varierte former.

Alle internasjonale konvensjoner som angår barns beste, forutsetter ekteskapet som en ordning mellom mann og kvinne både i et historisk, kulturelt, samfunnsmessig og biologisk perspektiv. Ved å ta bort kjønns polariteten som en grunnleggende faktor, vil en samtidig ta bort det identitetsbærende element i ekteskapet som en grunnleggende kulturell institusjon. Ekteskapet står i en særstilling og vil nødvendigvis være noe annet enn et ordnet partnerskap mellom to mennesker av samme kjønn. Denne særstillingen bør ikke tilsløres enten gjennom å minimalisere forskjellen eller benytte diskrimineringssynspunktet. Selv om et partnerskap har mange fellestrekk med et ekteskap mht. løfte om troskap, varighet, gjensidig omsorg, hengivenhet osv, tilsier det ikke at en kan tale om samme sak. Da overses en av de sentrale komponentene i et ekteskap, nemlig kjønns polariteten og dermed reproduksjon. Ekteskap mellom to personer av samme kjønn blir derfor, slik kirken ser det, en umulighet.

Departementets merknader til de enkelte konvensjoner som angår familie, ekteskap og barn, tolkes og utnyttes i en retning som en ikke, uten ideologiske briller, kan lese ut av konvensjonene.

Juridiske rettigheter og rammer for homofile par – partnerskapsloven som egen rettsfigur

Kirkerådet er positiv til at de rettslige aspektene for homofile og lesbiske par gjennomgås og tilrettelegges innenfor ordninger og juridiske rammer som gir trygghet og vern om et forpliktende samliv, men en behøver ikke av den grunn endre eller omdefinere det grunnleggende synet på ekteskap.

Departementet gjentar stadig vekk at partnerskapsloven innebærer en diskriminering, og at dette kun vil opphøre ved at likekjønnede par får ekteskapsstatus.

I høringsnotatet som ble sendt ut i forbindelse med regulering av homofilt samliv (partnerskapsloven) i 1992, var grunnlaget helt klart. Det heter her på side 1 at "Ekteskapet er den grunnleggende enhet i samfunnet og den naturlige rammen rundt barns oppvekst. Ekteskapet står i en helt spesiell stilling, og det skal ikke åpnes for ekteskap mellom homofile".

Kirkerådet uttalte den gang at en verken så det som "ønskelig eller nødvendig å knytte lovreguleringen av homofile parforhold så sterkt opp til ekteskapslovgivningen" som høringsnotatet la opp til. Kirkerådet hadde "likevel ikke avgjørende innvendinger mot at det fra samfunnets side etableres juridiske ordninger som regulerer økonomiske og juridiske rettigheter mellom homofile partnere".

Selv om det har vært, og er, uenighet i kirken om partnerskapsloven, vil Kirkerådet uttrykke sin støtte til at staten legger til rette for at homofile gis muligheter til å leve i ordende og stabile relasjoner, slik partnerskapsloven har bidratt til.

Å beholde ekteskap og partnerskap som to rettsfigurer er ikke mer spesielt eller "diskriminerende" enn at lovgivningen anerkjenner samboerskap som en akseptert sivilstand.

Likestilling - diskriminering

Å benevne partnerskap som et annenrangs ekteskap, vil heller ikke kunne fremstå som et argument for å innføre kjønnsnøytralt ekteskap. Kjønnsnøytralt ekteskap blir en konstruksjon. De biologiske og sosiale rammevilkår for henholdsvis ekteskap og homofilt partnerskap er ikke like. Forslaget kan lett leses slik at dersom en ikke går inn for en kjønnsnøytral ekteskapslovgivning, så betraktes dette som diskriminerende. Men en full aksept av en legning bør også innebære en aksept av legningens natur. At barn ikke er et naturlig resultat i et likekjønnet parforhold, er en del av naturen og skaperordningen. Å likestille noe som på avgjørende måte er forskjellig, blir fundamentalt galt. Etter Kirkerådets mening dreier det seg om en saklig og velbegrunnet forskjellsbehandling, ikke om diskriminering. Kjønnsforskjellen er et faktum, og det må respekteres.

En likestilling mellom ekteskap mellom mann og kvinne og partnerskap mellom to personer av samme kjønn vil medføre en dyptgående endring med konsekvenser for forståelsen av skaperverkets grunnstruktur og den naturlige ordningen for menneskeslektens videreføring.

Departementet problematiserer det faktum at et barn er et resultat av den naturgitte, reproduserende enheten mellom kvinne og mann, og synes å legge mer vekt på "at hva som til enhver tid er "naturlig" også har sterke variasjoner og forandrer seg over tid". Dette gjøres bl.a. ved å vise til at "far kan også i heterofile parforhold forsvinne ut av barnets liv". Det virker som om unntakene skal og bør være det normale, og dermed det naturlige. Selv om familie- og samlivsmønsteret er mer mangfoldig, tilsier ikke dette at alt skal vurderes som normalt og stilles likt.

Rent språklig vil en kjønnsnøytral ekteskapslov også medføre en komplisering, og det vil bli behov for tilleggsord og begreper som nærmere beskriver far og mor-kategoriene, jf. også uttrykket "medmor". Dette er for øvrig etter Kirkerådets mening en merkelig konstruksjon.

Departementets forslag tar i liten grad opp slike problemstillinger, men viser i stedet til de muligheter som teknologien åpner for vedrørende assistert befruktning, og som heterofile har tilgang til, og at disse også bør gjøres tilgjengelig for homofile par. (Se senere)

Ekteskapet mellom mann og kvinne må kunne opprettholdes uten at dette må medføre en diskriminering eller undervurdering av andre samlivsformer. De ulike samlivsformer tas på alvor ved at samfunnet benytter ulike betegnelser, og har en lovgivning som motsvarer denne ulikheten.

Hensynet til barns rettigheter

Høringsnotatet nevner FNs barnekonvensjon og gjengir konvensjonens hovedpoeng, nemlig at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som angår barn. Dette formålet blir i særlig grad fokusert på et vidt familiebegrep, der forslaget ikke skiller foreldrene etter kjønn. Hovedsaken blir dermed nærmeste fraværende.

I denne sammenheng handler det ikke om foreldrenes eller partnernes rettigheter og ønsker eller omsorgsevne eller hva som er teknisk mulig, men barnets rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem. Oppdragergjerningen ligger grunnleggende sett til de biologiske foreldrene, relasjonen mor, far og barn. Fokus i notatet er ikke barnets rettigheter, men homofiles rett til å få barn. Kirkerådet finner det underlig at høringsnotatet hopper så lett over dette.

Det nevnes i kap. 2.3 at Frankrike har utredet felles ekteskapslov, men at dette ble avvist. Departementet redegjør ikke nærmere for de diskusjoner og synspunkter som foreligger i denne grundige utredningen som ble lagt frem 2006. Kommisjonen var bredt faglig sammensatt og har også vurdert og gjennomgått erfaringene fra andre land som har innført felles ekteskapslov. Både kommisjonen og nasjonalforsamlingen avviste forslaget og viste til at i de land som hadde innført felles ekteskapslov, ville barnas rettigheter lide på bekostning av de voksnes ønsker og behov.

Kirkerådet mener det er særdeles viktig å ha et langt sterkere fokus på barnas rettigheter. Vi støtter derfor forslaget fra Agder og Telemark bispedømmeråd som viser til den franske utredningen, og som "gjærne hadde sett en tilsvarende framgangsmåte i norsk sammenheng – for å skape en bred, faglig debatt og drøfting som ikke blir kvalt av slagord og ideologisk kamp".

Vigselsmyndighet

Departementet drøfter ulike sider ved Den norske kirkes rolle i forbindelse med ekteskapsinngåelse og vigsel av homofile par. Departementet foreslår at det åpnes for vigsel av homofile par innenfor Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn. Videre heter det: "For at det skal bli mulig å få kirkelig vigsel i Den norske kirke for likekjønnede, må Den norske kirke ved Kirkemøtet endre liturgien". Signalene i notatet oppleves som en tydelig oppfordring til Kirkemøtet om å åpne for slik vigsel. Det foreslås likevel at det blir en vigselsrett og ikke en vigselsplikt, og at dette vil det være opp til den enkelte prest å avgjøre. Departementet nevner også muligheten for at de prester som ønsker det kan få vigselskompetanse på linje med notarius publicus, og dermed muligheten for å vie likekjønnede par. Dette er ikke en aktuell mulighet, da prestene i Den norske kirke er forpliktet til å følge kirkens ordninger og liturgier.

Departementet nevner at liturgimyndigheten er delegert til Kirkemøtet, og at det "er teoretisk mulig å ta myndigheten tilbake". Vi opplever at de merknader og kommentarer som departementet her presenterer kan forstås slik at trossamfunnets religionsfrihet blir nedprioritert i forhold til iveren etter å få gjennomført en felles ekteskapslov.

Kirkerådet vil ikke legge skjul på at dette er en vanskelig sak i Den norske kirke, der det er en grunnleggende uenighet om den bibelske forståelse av homofili og hvilke konsekvenser det skal ha for prester og andre med hensyn til deres tjenesteordning. Lærenemndas uttalelse "*Skriktforståelse og skriktbruk med særlig henblikk på homofilisaken*" som ble avgitt i desember 2005, skal behandles av Kirkemøtet i høst, og Kirkerådet finner det verken riktig eller mulig å forskuttere Kirkemøtets vedtak. Det er

imidlertid utenkelig å foreta en endring av gjeldende vigselforordningen uten en omfattende utredning og høringsrunde.

En felles kjønnsnøytral vigselforordning, der kirken ut fra det likestillingsperspektivet som høringsnotatet er preget av, må opptre med forsiktighet for ikke å diskriminere noen, vil være et langt sted i retning av at Den norske kirke blir et statlig offisielt religionsvesen. Slik Kirkerådet ser det i dag, vil dette være en umulighet for en kirke som har som grunnleggende utgangspunkt at ekteskap er en ordning mellom mann og kvinne

En ordning med forbønn for registrerte partnerskap, vil ikke være ensbetydende med at en dermed aksepterer en kjønnsnøytral ekteskapslov.

I Sverige gikk Kirkemøtet i 2005 inn for å endre bestemmelsene, slik at det skulle være mulig med velsignelse av registrert partnerskap i kirken. Det ble utarbeidet et forslag til en slik velsignelsesordning, som ble sendt ut på høring. Ordningen fikk tilslutning fra Bispemøtet og ble vedtatt av Kyrkostyrelsen (tilsvarende Kirkerådet i Norge) i desember 2006 og tatt i bruk fra 1. januar 2007. Svenska kyrkan drøfter nå også om det bør og kan åpnes for at selve registreringen av homofile par kan foregå i kirken. Svenska kyrkan mener derimot at ekteskapsbegrepet skal forbeholdes mann og kvinne. På dette felt er Svenska kyrkans holdning entydig.

Departementet har også vurdert om det bør innføres obligatorisk borgerlig vigsel, men avviser det på det nåværende tidspunkt, bl.a. fordi det vil medføre en merbelastning for notarius publicus og for det offentlige, og "en merbelastning for dem som i tillegg ønsker å gifte seg religiøst".

I Den norske kirke er spørsmålet om obligatorisk borgerlig vigsel reist en rekke ganger. Saken er igjen aktualisert i forbindelse med det fremlagte forslaget, men har ikke vært utredet av noen kirkelige organer i den senere tid. Det er ulike meninger om dette i kirken.

Adopsjon

Etter gjeldende rett har homofile par ikke adgang til å adoptere sammen, men det er åpnet for stebarnsadoptjon. Samboere har heller ikke rett til å adoptere. Departementet henter frem ulike, mer eller mindre reflekterte argumenter for at det ikke er legitimt å nekte adoptjon for likekjønnede. Departementet støtter seg her til forskning som viser at det er "tilstrekkelig sikkerhet for at registrerte partnere generelt kan tilby barn et godt oppvekstmiljø og imøtekomme adoptivbarns særlige behov".

Etter Kirkerådets mening må spørsmålet om rett til adoptjon vurderes ut fra andre kriterier enn likebehandlingsprinsippet og hvem som er beste eller like godt egnet.

Før Kirkerådet finner det mulig å uttale seg om det bør åpnes for en utvidelse av muligheten for adoptjon for homofile par, bør saken utredes grundigere. Og vi mener at det da bør skje ved en gjennomgang av adopsjonsloven og ikke i tilknytning til en endring av ekteskapsloven.

Assistert befruktning

Også på dette spørsmålet, argumenterer departementet med at en må sørge for like rettigheter for heterofile og homofile par, og at det derfor bør åpnes for at lesbiske får tilgang til assistert befruktning. Senere vil departementet komme tilbake til hvilke metoder for assistert befruktning som kan være aktuelle utover de som gjelder i dag (befruktning med donorsæd).

Departementet synes å legge stor vekt på at det som er teknisk mulig også i hovedsak må ansees som etisk forsvarlig og dermed også naturlig.

Mindretallet i Bioteknologinemnda kommer med viktige motforestillinger mot den foreslåtte lovendringen. Kirkerådet mener disse på tas alvorlig, ikke minst som tidligere nevnt, må barnas rettigheter understrekes.

Det kan ikke være en rettighet for likekjønnede par å få barn, da dette ikke er en naturgitt, biologisk mulighet. Å få barn er ingen rettighet. At assistert befruktning etter gjeldende rett, bare kan gis ved indikasjon på medisinsk infertilitet, kan ikke i likestillingens navn overføres til et likekjønnet par, som ikke kan få felles barn. Kirkerådet mener det derfor ikke er sakssvarende å sidestille det med et heterofilt par som av ulike årsaker ikke kan få barn.

Reguleringer av ulike samlivsordninger

Det er ulike måter å ordne samlivet på mellom to voksne mennesker. Det skjer gjennom inngåelse av ekteskap, partnerskap eller samboerskap. *Ekteskapet* har vært den tradisjonelle formen mellom kvinne og mann, mens det i dag er langt vanligere at unge og også eldre mennesker velger *samboerskap*, som i mange tilfeller ender opp i ekteskap, særlig gjelder det for samboere som får barn. Dette er en privatrettslig avtale, som på en rekke områder etter hvert har fått rettsvirkninger innenfor de ulike rettsområdene. Dette er gjort i første rekke for å beskytte den svakeste parten. Den tredje ordningen er *partnerskap* mellom to personer av samme kjønn.

Kirkerådet mener dagens ordning fungerer tilfredsstillende og bør videreføres, men mener at det kan være grunn til å vurdere andre alternative måter å regulere samlivslovgivningen på. For eksempel kan det være aktuelt å se nærmere på om de tre ovennevnte ordningene kan legges inn i rammen av *en felles samlivslov*, samtidig som de respektive ordningene beholdes og behandles hver for seg. Det vil tydeliggjøre at ordningene representerer ulike former for samliv som det gis noen grunnleggende rammer for. Øvrige bestemmelser som gjelder hvilke rettigheter og rettsvirkninger ulike samlivsformer vil ha på andre lovområder, bør fremgå av og reguleres i de respektive lovene. Å "smugle" dem inn i spørsmålet om det bør åpnes for kjønnsnøytrale ekteskap, er en lite tilfredsstillende fremgangsmåte.

Høringsprosessen

Avslutningsvis ønsker Kirkerådet å komme med noen merknader til høringsprosessen.

Kirkerådet fikk ikke oversendt forslaget til ny ekteskapslov i første omgang, da den ble sendt ut fra departementet 16. mai 2007. Kirkerådets leder ble intervjuet av Vårt Land 22. mai 2007 og sa da at Kirkerådet vil be om utsettelse av høringsfristen, slik at *Kirkemøtet* skulle få anledning til å uttale seg om denne saken som har så stor betydning for kirken og samfunnet. Kirkerådet fikk utsettelse til 20. september, jf. brev fra Barne- og likestillingsdepartementet av 25. mai 2007, selv om Kirkerådet ikke formelt hadde sendt brev om dette. KR fikk først oversendt høringsbrev med forslag til ny ekteskapslov 1. juni 2007.

Ekteskapslovgivningen angår i høyeste grad kirkens virksomhet, de kirkelige tjenestene og de liturgiske ordningene.

I en så grunnleggende sak som denne opplever Kirkerådet at høringsfristen er satt svært tidlig, siden forslaget ble sendt ut i forkant av sommeren.

Kirkemøtet eller Kirkerådet som høringsinstans

Kirkerådet drøftet saken på sitt møte 7. – 8. juni 2007 og vedtok av avgi en høringsuttalelse. Kirkerådet gikk videre inn for at "Kirkemøtet gir en uttalelse om Forslag til ny ekteskapslov, og ikke nødvendigvis en høringsuttalelse." (sak KR 024/07) Kirkemøtet vil behandle saken på sitt møte 12.-17. november i år.

Kirkerådet vil i denne sammenheng gi uttrykk for at Kirkemøtet ble opprettet bl.a. for at Den norske kirke skulle få et sentralt representativt organ som med autoritet kunne uttale kirkens oppfatning i aktuelle spørsmål, både allment og overfor de sentrale myndigheter.¹

I kirkeloven § 24 tredje ledd heter det i bokstav a) at "Kirkemøtet gir uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område."

Det vil i mange saker være et spørsmål om en sak må eller bør behandles av Kirkemøtet, eller om vedtak og uttalelser kan fattes av Kirkerådet, som er opprettet for å forberede de saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksette Kirkemøtets beslutninger og som for øvrig leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger, jf. kl § 25 annet ledd. I mange tilfeller vil det ikke være mulig å legge en mer eller mindre hastesak frem for Kirkemøtet, som normalt kun samles en gang pr. år. Dette har medført at Kirkerådet må fatte vedtak og avgi uttalelser som normalt burde vært behandlet av Kirkemøtet.

Dette er gjort i denne saken, men Kirkerådet vil også forelegge saken for Kirkemøtet, slik at det får anledning til å behandle de mer prinsipielle sider ved denne svært viktige saken.

¹ Jf. Ot.prp.nr. 74 s.13. Så vel i St.meld.nr. 40 for 1980-81 om stat og kyrkje, i Innst.S.nr. 265 for 1980-81 og i Ot.prp. nr. 74 for 1982-83 er det gitt uttrykk for at det er behov for et samlende, sentralkirkelig organ for Den norske kirke, som i gitte situasjoner kan klargjøre hva som er kirkens oppfatning og som kan tale med autoritet på kirkens vegne.

Høringsuttalelse - forslag om endringer i ekteskapsloven mv. - Felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par

Norges Kristne Råd(NKR) har fra Barne- og likestillingsdepartementet mottatt ”Høring - forslag om endringer i ekteskapsloven mv. - Felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par”.

Styret for NKR vil i den forbindelse uttale følgende:

Hovedsynspunkt:

Som kirker i Norge tilknyttet Norges kristne råd er det vår felles oppfatning at ekteskap som en ordning i samfunnet er et forpliktende og bindende forhold mellom en kvinne og en mann. Vi vil fremheve at ekteskap mellom en kvinne og en mann har en sentral og grundig teologisk og moralsk begrunnelse i den kirkelige lære og tradisjon. Ekteskap mellom en mann og en kvinne har gjennom årtusener vært et vesentlig trekk i vårt og de fleste nasjonale samfunns kultur.

Vi anerkjenner samfunnets behov for å gi homofile par mulighet til gode juridiske rammer for sitt samliv. Det er imidlertid uheldig og unødvendig at dette gjøres på en måte som innebærer en grunnleggende endring i forståelsen av hva ekteskap er.

Vårt syn på det framlagte lovforslag gjelder i hovedsak fire forhold:

1. Definisjon og forståelse av ekteskap

Selv om det er noe ulike tradisjoner og ordninger i våre kirker når det gjelder blant annet inngåelse av ekteskap, og hvordan ekteskapet begrunnes, er det vi her peker på et så grunnleggende felles trekk at vi vil framheve dette i vårt felles høringssvar. I kirkenes egne høringssvar gjøres det mer utførlig rede for hvordan ekteskapets særstilling begrunnes og utformes. Men det vil gå tydelig fram at det ikke i noen av våre medlemskirker eller i noen del av våre kirkers historie, når en ser bort fra Vennenes Samfunn, Kvekerne, har vært en annen oppfatning av ekteskap enn at det er et ordnet forhold mellom en kvinne og en mann.

Ekteskap som en ramme for et samliv mellom en kvinne og en mann er en ordning som skal gi trygghet, hjelp til å leve trofast sammen i gode og onde dager, og som skal være et vern for den som måtte være den svake part. Det skal ikke bare være en institusjonell ramme om de to som har inngått ekteskap. Ekteskap skal ikke minst være en ramme for barn som kommer til og som trenger omsorg, støtte og tilhørighet på sin vei mot et voksent, selvstendig liv. Denne institusjonelle ramme bør være tydelig og klart ordnet. Når det er staten som legger de juridiske rammer for ekteskap, bør heller ikke staten skape grunnleggende uklarhet om hva ekteskap er.

Vårt felles syn på viktigheten av å videreføre ekteskap som et ordnet samliv mellom en mann og en kvinne, henger også sammen med at dette er en felles sak i vår kulturtradisjon i vid forstand. Vi vil fraråde regjeringen mot å fremme dette lovforslag og dermed skape en grunnleggende uklarhet ved å innføre en så dyptgripende endring i forståelsen av hva ekteskapet er.

Ekteskapet er en svært vesentlig institusjon i et samfunn. Det bør derfor legges til rette for at ekteskap i den mening vi har pekt på gis vilkår og rammer som gjør det mulig å videreføre ekteskapet med det sentrale formål det har i vårt samfunn.

2. Om statens ordninger for samliv mellom mennesker av samme kjønn

Det er viktig at staten legger forholdene til rette for ulike grupper i samfunnet, selv om de er tallmessig små. Vi mener det er statens oppgave å legge til rette for at to mennesker av samme kjønn som ønsker å leve sammen, kan gjøre det innenfor tjenlige ordninger og gode juridiske rammer. Dette gjelder ordninger som sikrer deres rettigheter i forhold til hverandre, samt de rettigheter eventuelt involverte barn trenger. Dette er ordninger som skal bidra til stabilitet og vern om dem som måtte være den svake part.

Selv om det er stor uenighet i samfunnet og ikke minst i våre kirker om den moralske vurderingen av homofilt samliv, vil vi anerkjenne at staten legger til rette for at homofile gis muligheter til å leve i ordnede og stabile relasjoner med hverandre. Det har skjedd gjennom den partnerskapsloven vi nå har. Selv om det har vært ulike oppfatning om den, vil vi sammen anse den som en mer adekvat måte å legge til rette for gode ordninger for homofilt samliv ved å videreutvikle denne enn å endre gjeldende ekteskapslov i tråd med det fremlagte utkast til ny ekteskapslov.

Et ekteskap mellom en mann og en kvinne har en historisk, prinsipiell og praktisk begrunnelse som i utgangspunktet (tross unntak) er en annen enn begrunnelsen for et ordnet homofilt samliv. Det er derfor mest sakssvarende å lage separate juridiske ordninger. Dette kan skje uten at det med rimelighet kan sies at det er tale om en diskriminering, slik departementet også i sitt høringsnotat konstaterer. Dette er selvsagt avhengig av hvilke juridiske rettigheter som gis til par av samme kjønn.

I denne forbindelse vil vi peke på at det er et svært begrenset tall inngåtte partnerskap i Norge. I følge Statistisk årbok 2006 er det inngått 1808 partnerskap etter at loven om partnerskap ble innført. Det er derfor med stor undring vi ser at regjeringen finner det adekvat å endre hele ekteskapslovgivningen drastisk som gjelder de aller fleste av befolkningen for å gi denne gruppen gode og rettferdige vilkår i forhold til deres samlivsform. Det kan tyde på at det ikke er å ordne den ene eller andre side ved deres samliv som er det primære mål med forslaget, men en mer ideologisk innfallsvinkel til tematikken

3. Hensynet til barna

Departementet legger i sitt høringsnotat stor vekt på barns behov for trygge og forutsigbare rammer. Det er et anliggende vi deler. Vi mener at det ikke er påtvingende nødvendig av hensyn til verken de barna som vokser opp med likekjønnede par eller hensyn til barn generelt å omdefinere hva et ekteskap er.

Vi er også sterkt kritiske til å endre bioteknologiloven slik at lesbiske kvinner i ekteskap gis rett til assistert befruktning ved sæddonasjon på linje med gifte heterofile kvinner. Ved å gjøre dette institusjonaliserer man en ordning som i utgangspunktet er tenkt som en unntaksordning innenfor rammen av et forhold der befruktning av medisinske grunner ikke kan finne sted, til et forhold der befruktning er en naturgitt umulighet. Dette er å trekke likestillingsargumentet for langt.

Hensynet til barns beste og hensynet til hva man vet om adoptivbarn og identitet, tilsier en varsomhet. Vi mener det er uheldig at dette spørsmålet behandles opp mot en endring i ekteskapsloven. Spørsmålet burde vært gjenstand for bredere utredning, ikke bare fra en bioteknologisk tilnærming.

Departementets påstår i høringsnotatets avsnitt 4.4.1: "Det er ingen forskjell mellom barn oppvokst i likekjønnspar og barn som har vokst opp i heterofile familier. Samtidig sies det at der "er lite forskning i Norge om barn som vokser opp i likekjønnspar, og den forskningen som er gjort, er i hovedsak utført av hovedfagsstudenter. Det samme er tilfellet i Sverige. Der ble det forsket på feltet i forbindelse med utredningen **Barn i homoseksuelle familjer 2001.**" Denne utredninga baserer seg i alt vesentlig på de norske hovedfagsoppgavene.

Dersom vi vet så lite som dette kan tyde på, bør vi være varsomme med å ta beslutninger som kan ha så vidtrekkende konsekvenser for den svakeste part. Dette gjelder både spørsmålet om assistert befruktning ved sæddonasjon og generell adopsjonsrett for homofile par. At enkelte barn av ulike grunner må vokse opp uten å kjenne en eller begge sine biologiske foreldre må vi leve med. Det er ikke ønskelig at samfunnet skal bidra til å øke antall barn som opplever dette og sette dette i system.

Vi vil presisere at vi ikke under noen omstendighet på generell basis trekker homofiles og lesbisk omsorgsevne i tvil.

4. Om arbeidet med loven og høringen

Regjeringens arbeid med å endre ekteskapslovgivningen i Norge rokker ved grunnleggende tradisjoner og oppfatninger om hva ekteskap er i vårt samfunn. Vi har vanskelig for å se at det forslag som nå fremmes, er underlagt en så bred og grundig arbeidsprosess at det kan framstå som velbegrunnet. Det gjelder både de prinsipielle og de praktiske sider ved dette forslaget.

Kirkenes rolle i ekteskapsinngåelsen, også med offisiell juridisk vigselfrett, viser at dette er et område hvor kirken og spesielt Den norske kirke (på grunn av sin historie og

omfang) har spilt en stor rolle her i landet. Det gjelder både definisjon og tilrettelegging av ekteskap som samfunnsinstitusjon. I mange land er det slik, i noen er enda til ekteskapsinngåelse utelukkende knyttet til religiøse institusjoner. Det er på denne bakgrunn helt uforståelig og svært uheldig at vi som kirker eller andre trossamfunn ikke er trukket mer aktivt med i forarbeidet til en så omfattende og drastisk forandring av et sentralt livsområde for vårt samfunn og våre medlemmer.

Invitasjonen fra departementet til å delta i en referansegruppe i forarbeidet med lovforslaget har heller gjort dette forhold verre. Der har en i stedet for å bli spurt om hva en mener og står for, bare fått sporadisk informasjon om hva regjeringen ønsker å legge opp til. Dette oppfattes som et forsøk på å forhindre at kritiske synspunkter blir brakt inn i arbeidet med loven i de avgjørende faser av arbeidet. Dette oppfatter vi som et mønster i arbeidet med denne saken. Det har skjedd uten en bred demokratisk prosess i vårt samfunn som ville svare til sakens svært omfattende og grunnleggende karakter for vår kultur og vårt samfunn. Det mest naturlige i vår statsskikk ville vært at et så omfattende og så gjennomgripende saksforhold som ekteskapslovgivningen ble bearbeidet av en bredt sammensatt kommisjon og så drøftet på bakgrunn av deres utredning.

Vi beklager at våre kirker med noen unntak i utgangspunktet ikke ble satt opp som høringsinstanser, dette på tross av at listen over høringsinstanser var lang. Vi er urolige for at dette er et uttrykk for at regjeringen ikke har villet ta motargumenter seriøst inn i sitt arbeid.

Vi oppfatter framgangsmåten som udemokratisk, og ser de forhold vi her har nevnt som mangler ved arbeidet med og begrunnelse for lovforslag på et så sentralt livsområde..

5. Tros- og livssynssamfunnenes rolle ved ekteskapsinngåelse

Vi anser det som selvsagt at kirkene selv må avgjøre hva slags type ekteskapsinngåelse de kan og skal medvirke til. En endring av ekteskapsloven i tråd med det framlagte forslag vil bidra til en forsterket debatt om det er hensiktsmessig for trossamfunn å ha en rolle i forhold til den sivilrettslige siden av en ekteskapsinngåelse..

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Kirkelige organisasjoner og frikirkelige trossamfunn i
henhold til liste

Deres ref

Vår ref
200701773-/HEHS

Dato
11.06.2007

Høringsbrev til kirkelige organisasjoner og frikirkelige trossamfunn

Barne- og likestillingsdepartementet viser til vedlagte høringsbrev av 16. mai 2007 som ble sendt blant annet til Norges kristne råd.

Etter en ny vurdering av saken ønsker departementet å sende høringsnotatet direkte til de kirkelige organisasjoner og frikirkelige trossamfunnene som fremgår av vedlagte liste. Det gis samtidig en utsatt frist til 20. september 2007 til de nevnte høringsinstansene.

Med hilsen

Arni Hole (e.f.)
ekspedisjonssjef

Tove Friisø
Avdelingsdirektør

Kopi: Dagfinn Høybråten, Partileder KrF

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Samlivs- og likestillingsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 27 18	Hilde Eline Hoel 22 24 25 34

**DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT**

Høringsinstansene i henhold til vedlagte liste

Deres ref

Vår ref
200701773

Dato
16 .05.2007

Høring - forslag om endringer i ekteskapsloven mv. - Felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par

Barne- og likestillingsdepartementet sender med dette på høring forslag om felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par. Det foreslås endringer i blant annet ekteskapsloven, adopsjonsloven, bioteknologiloven og barneloven. Departementet foreslår samtidig at partnerskapsloven blir opphevet.

Formålet med forslaget er å sikre homofiles og lesbiskes rettigheter, støtte homofile og lesbiske i å leve åpent og aktivt motarbeide diskriminering.

Fra Soria Moria erklæringen siteres: "Regjeringen vil gå inn for endringer i ekteskapsloven som åpner for ekteskap mellom to av samme kjønn, med samme rettigheter som ekteskap mellom to av motsatt kjønn. Senterpartiets representanter i Regjering og Storting stilles fritt i dette spørsmålet".

Samme rettigheter innebærer at det må foreslås endringer i ekteskapsloven og i annet regelverk som er knyttet til rettigheter for ektefeller.

Høringsfristen er **1. september 2007**. Merknader sendes til Barne- og likestillingsdepartementet, Postboks 8036 Dep, 0030 Oslo. Det er ønskelig at uttalelsene også sendes per e-post til hilde.hoel@bld.dep.no.

Liste over høringsinstansene er vedlagt. Departementet ber høringsinstansene vurdere eventuelle underliggende instansers behov for å uttale seg. Flere eksemplarer kan en få ved å kontakte departementet. Høringsnotatet er også lagt ut på Internett på adressen:

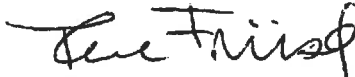
Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Samlivs- og likestillingsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 27 18	Hilde Eline Hoel 22 24 25 34

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/Hovringar>

Med hilsen

Arni Hole (e.f.)
ekspedisjonssjef

Tove Friisø
avdelingsdirektør